

Eindejaarsbrief december 2023

Oud en nieuw

Het is een goede traditie om als het jaar ten einde loopt wat na te denken over het afgelopen en het komende jaar. We staan natuurlijk stil bij de leden die dit jaar zijn overleden en verwelkomen ook de meer dan 50 nieuwe leden. Per 31 december hebben we ruim 440 leden die ons blad *Scoenhove* interessant vinden, de lezingen bezoeken of 'alleen maar' de cultuurhistorie van Schoonhoven een warm hart toedragen. Wij kijken terug op een jaar met veel activiteiten, ik noemde al de lezingen en *Scoenhove*, dit jaar weer drie nummers en wij zijn ook blij met de cursus Schoonhologie en de werkplaatsen waardoor veel mensen actief bezig zijn met de geschiedenis van hun verleden. Het is een

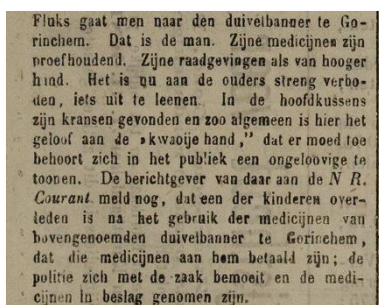
goede start voor 2024 waarin we weer een paar mooie lezingen hebben (zie hierna in de agenda), werken aan *Scoenhove* (dit jaar misschien wel 4 nummers) en cursussen gaan verzorgen. Het is ook een goed moment om de mensen die dit mogelijk maakten te bedanken, de auteurs van artikelen, de mensen die (tips voor) lezingen gaven, de mensen die hielpen de cursussen mogelijk te maken en de leden van het bestuur.

Het bestuur wenst alle leden en ook de mensen die lid zouden kunnen worden een mooi 2024 toe. Honderd jaar geleden zouden we het mogelijk zó gezegd hebben: 'Bij de intrede van het Nieuwe jaar wenschen wij onze leden en begunstigers een gelukkig jaar'. Of zouden we het gelaten hebben bij een ingetogen *p.f.*?

Maandlezing januari 2024

Op donderdag 25 januari 2024 zal Willem de Blécourt een lezing verzorgen. De lezing vindt plaats in het ARTO-theater, Het Klooster 5 in Schoonhoven. Vanaf 19.30 uur is de zaal geopend en is er de mogelijkheid een kopje koffie te drinken. De lezing begint om 20.00 uur. Iedereen is welkom, het is niet nodig een plaats te reserveren.

Heksen in Schoonhoven en omgeving

Nieuwe Gorinchemse Courant
7 april 1876

Schoonhoven beroept zich erop dat een van de laatste 'heksenprocessen' in Nederland werd gevoerd tegen de plaatselijk MARRIGJE ARIENSDR. Zoals bekend, werd zij ter dood veroordeeld. Dit was evenwel niet het laatste proces in Nederland met dodelijke afloop.

De Blécourt zal kort aandacht besteden aan deze processen tegen toveressen. Schoonhoven, en vooral haar omgeving, is ook interessant omdat daar het 'getover' zich tot in het begin van de twintigste eeuw (!) heeft voortgezet. Een van de laatst bekende gevallen dateert uit 1926 en vond plaats in Sliedrecht, slechts een 'boogscheut' van Schoonhoven. Gaat men in tegenovergestelde richting, dan is het nog iets korter naar

Oudewater, waar nog steeds de zogenaamde heksenwaag te bezoeken is. Het grootste gedeelte van zijn lezing gaat echter over het voortleven van het idee dat sommige mensen anderen konden betoveren en wat daartegen te doen was.

De bronnen voor zijn verhaal zijn krantenberichten en volksverhalen. Aan de hand van enkele voorbeelden uit de Schoonhovensche Courant uit de periode 1870-1890 bespreekt hij hoe hij deze berichten interpreteert, want Schoonhoven lag midden in het gebied dat werd bestreken door de duivelbannersfamilie Lelie uit Gorinchem die actief was tussen Rotterdam en Gorinchem.

Er was een 'dynamisch drietal' dat op elkaar inwerkte: de betoverde, de toveres, en de onttoveringsdeskundige. De Blécourt voegt daar de onderzoeker aan toe, want die heeft een grote invloed op hoe de bronnen worden geselecteerd en geïnterpreteerd.

Willem de Blécourt promoveerde op Termen van toverij (SUN). Hij heeft talloze artikelen over het onderwerp geschreven en legt thans de laatste hand aan een groot overzichtswerk, The Cat and the Cauldron (OUP). Een Nederlandstalig boek zal eind 2024 verschijnen.

Noteert u deze data in uw agenda?

donderdag 25 januari 20.00 uur (ARTO-theater) Willem de Blécourt - Heksen, tovenaars en genezers.

donderdag 29 februari 20.00 uur (ARTO-theater) Ineke de Visser - Verduurzaming van monumenten.

donderdag 28 maart 19.30 uur (ARTO-theater) Algemene jaarvergadering en een lezing door Ad de Vaal over de geschiedenis van de Fonteynkoek.

donderdag 25 april 20.00 uur (ARTO-theater) Mariëlla Beukers - Wijnbouw in het middeleeuwse Schoonhoven

zaterdag 4 mei Open Joodse Huizen/Huizen van Verzet

donderdag 30 mei 20.00 uur (ARTO-theater) - lezing

Schoonhologie 2024

Op **24 januari 2024** start de volgende uitvoering van Schoonhologie, de cursus loopt door tot in april 2024. In deze cursus krijgt u inzicht in de geschiedenis van Schoonhoven. In 12 lessen wordt door ervaren docenten de grote lijnen van de geschiedenis behandeld, van het ontstaan van de stad, de middeleeuwse geschiedenis, de ontwikkeling van de stad in de Republiek tot de economische ontwikkelingen in de 19^e en 20^e eeuw en de zilverschiedenis van Schoonhoven. Deelname aan de cursus Schoonhologie kost €99,- voor leden van HVS. Niet-leden betalen €125,- en zijn ook heel 2024 lid van de vereniging. De cursus wordt gegeven op woensdagavonden in het gebouw van de bibliotheek, Spoorstraat 3A in Schoonhoven. De lessen beginnen om 19.30 uur en worden uiterlijk 22.00 uur afgerond. De inhoud van de cursus

wordt beschreven op de [website](#), daar kunt u zich ook aanmelden voor deelname.

Heeft u vragen, stuur dan een berichtje naar secretaris@historischeverenigingschoonhoven.nl

De Zilver Histograaf Schoonhoven

In deze [december-aflevering](#) van de digitale Zilver Histograaf Schoonhoven wordt speciaal aandacht gegeven aan **het grootwerk van zilversmid Gerrit Koen (1715-1778)**. Het artikel is geschreven door kunsthistoricus Rita Vastenholt in samenwerking met Ab Rikkoert. In dit artikel een compleet oeuvre overzicht van zijn thans bekende werk, uitgebreid geïllustreerd met foto's van het 18^e-eeuwse werk en de keurmerken daarop. Koen's werk is uitzonderlijk voor Schoonhoven: het is 'grootwerk'. Dit bijzondere werk is tijdens december en januari speciaal tentoongesteld in het Edelambachshuys te Schoonhoven.

Uit het Bestuur

Voor een aantal bestuursleden was december een maand met extra veel activiteiten, op de bestuursvergadering van 11 december hebben we ons daarom beperkt tot de meest noodzakelijke punten. Uit het verslagen aantal punten.

- De subsidie voor 2024 is volgens de aanvraag toegekend.
- Er is een verzoek gekomen van de vertegenwoordiger van de Stichting Menno van Coehoorn om een aantal punten historische verdedigingswerken (van de waterlinie tot de Koude Oorlog) samen op te pakken. We maken een afspraak voor in het nieuwe jaar.
- De Scoenhove #12 is gedrukt en wordt verspreid, we bespreken de inhoud en de auteurs voor het nummer over Schoonhoven Noord.
- Het bezwaar tegen de vergunningverlening voor de aanbouw bij De Waag is na ruim een jaar behandeld in de Raad van State. Op 10 januari zal de Raad een uitspraak doen. Het bestuur heeft bezwaar gemaakt tegen het (gewijzigde) bestemmingsplan voor de binnenstad van Schoonhoven.
- We bespreken een verzoek van de gemeente om informatie te geven over enkele panden die op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst zouden kunnen worden.

Peter van der Zwaal
secretaris, 27 december 2023